

GAÎTELE

de Al. Kirițescu

Dacă am adăuga cronicii dramatice date suplimentare despre sociologia publicului, și investigații în sfera gustului, propriu unei anumite perioade, am putea, eventual, oferi o explicație mai riguroasă a succesului brusc de care se bucură un anume text: *Gaițele*, de pildă, figurează în această stagiune pe majoritatea afișelor teatrale din țară. Neîn-doios este o operă clasică a comedigrafiei noastre, o piesă de concentrată substanță critică și densitate a comicului, cu tipuri antologice și disponibilități deschise mai multor interpretări scenice; de ce însă în stagiunea 1971—1972, după ani de uitare, *Gaițele* cucerește publicul din întreaga țară rămâne încă de explicat.

O altă realitate care ar merita să dea de gândit cercetătorilor momentului teatral actual ar fi interesul regizorilor, din diferite generații și de variate formații, față de această operă a lui Al. Kirițescu. După Aurel Manea, a cărui montare a însemnat — se pare — o nouă tratare a piesei în registru pur al melodramei afișate cu dezinvoltură tragică — iată o altă interesantă versiune scenică la Naționalul din Iași.

Regizorul Dan Nasta într-un substanțial articol intitulat „Monștrii la domiciliu sau o altă lectură a *Gaițelor*” mărturisește în caietul program: „nu mă gândisem vreodată că s-ar putea să pun în scenă *Gaițele*... simpatia cu care erau privite *Gaițele*, mie îmi stîrnește antipatie”. Din această antipatie s-a născut un spectacol original în care se asociază două modalități stilistice doborâte: o viziune monstruoasă a grupului „gaițelor”, văzute ca niște exemplare grotești dintr-o faună stranie și cumplită; și o tratare ca în „cinematograful de altădată” a trio-ului Margareta-Mircea-Wanda. Desfășurîndu-se paralel, aceste două direcții se contopesc într-o rezultantă bizară dar rafinată. Autor și al cadrului plastic, Dan Nasta a transformat scena într-un imens ecran panoramic, proiectînd, ca într-un generic al filmului secvențe din montare. Pe o platformă îngustă reprezentarea se desfășoară în fața unor scaune goale, pe care zac cîteva elemente de recuzită, suficiente pentru a fixa

atmosfera „anilor nebuni”. Muzica sugestivă compusă de George Rodi-Foca, o prelucrare rafinată a șlagărelor timpului, completează armonios cadrul. În aceste două planuri distincte de joc — mai bine realizată scenic ni s-a părut direcția „filmului de altădată”, intermezzo-uri pasionale în stil „tango apaș”, de un comic a cărui vulgaritate e subțiată prin distanțare. Aceste momente sînt subliniate. Un „plan detaliu”, adică o ramă coborîtă din podul scenei încadrează scenele Margareta-Mircea, Mircea-Wanda, rezultînd alt comic subtil. E meritul interpreților de a fi desenat cu haz și finețe liniile acestui triunghi-schemă: Violeta Popescu e o Margaretă somnambulă, limfatic voluptuoasă, morbid acaparatoare; Liana Mărgineanu desfășoară în rolul Wandeii tactica și strategia femeii fatale, mistuită de o pasiune devoratoare, iar Boris Olinescu (Mircea) compune cu delicatețe un trist june prim, eternă victimă a femeilor, compoziție în care cu greu poate fi recunoscut ferocele și impasibilul Shift din spectacolul Sfînta Ioana a Abatoarelor. În alt registru stilistic și cu realizări inegale evoluează galeria „monștrilor”. Veterana scenei ieșene, Margareta Baciuc, compune în mare forță o despotică și foarte lucidă Anetă Duduleanu; Rella Ghițescu, o excelentă Zoe, feroce în turpitudine, sinistra în lăcomie; Domnița Mărculescu execută în rolul Lenei o compoziție cam școlară, cantonată pe date fizice exterioare. O foarte bună Colette realizează Carmen Barbu, conturînd cu nuanțe exacte portretul odraslei ciocoiești de provincie, o ridicolă Chiriță a anilor '30. Mai pașnici, mai inofensivi, ni s-au părut frații Duduleanu — Valeriu Burlacu (Georges) și George Macovei (Ilanache); destul de simplistă, linia rolului „frailei” — Virginia Carabin-Raicu.

Să adăugăm că talentatul scenograf George Doroșenco a risipit o paletă de suave acuarele pentru a îmbrăca în vaporeuze țesături de voaluri și mătase și în palide tonuri de argint, argile și chihlimbar galeria „monștrilor de altădată”.

M. I.

